

IHMISTEN PERUSTARPEIDEN JA -HUOLTEN TUNNISTAMINEN

On helpompi ymmärtää, miksi ihmiset käyttäytyvät kuten käyttäytyvät, kun ymmärtää oman käyttäytymisensä taustalla vaikuttavia tarpeita ja perushuolia. Tämä pätee sekä omassa lähipiirissä että laajemmin yhteiskunnassa ja kansainvälisellä tasolla. Tunnistamalla perushuolet voi tietoisemmin valita toimintatapansa, ymmärtää muita kulttuureita ja mahdollisesti vaikuttaa rakentavalla tavalla konfliktien ratkaisemiseen. On myös tärkeää pitää mielessä, että kumpikin osapuoli pystyy elämään ratkaisun kanssa, kunhan se on riittävä – sen ei tarvitse olla täydellinen.

MISTÄ HARJOITUKSESSA ON KYSE

- Kesto: koko oppitunti
- Erilaisten ristiriitojen taustalla on usein samoja perushuolia kuten taloudellinen hyvinvointi, yhteenkuuluvuuden tunne.
- Oppilaat keskustelevat ryhmissä erilaisiin konfliktitilanteisiin liittyvistä perustarpeista ja laativat niiden pohjalta roolileikin.

HARJOITUKSEN TAVOITTEET

Jokaisella ihmisellä on fyysisiä perustarpeita, jotka ovat olennaisia selviytymiselle. Jotkut globaaleista konflikteista johtuvat näiden asioiden puutteesta ja konfliktien uhrin usein kärsivät niiden puutteesta. Kun ihmisen perustarpeet on tyydytetty, häntä motivoivat perushuolet. Mitkä ovat sellaisia ihmisen perushuolia jotka kannustavat/kiinnostavat kaikkia ihmisiä?

Kun konflikteja syntyy, tulisi etsiä ja tunnistaa nämä ihmisen perushuolet. Koska ne eivät ole näkyviä, nämä alimmana olevat huolet jäävät usein huomioimatta. Ihmisillä on kilpailevia tavoitteita ja etuja, mutta ne pyörivät useimmiten näiden huoltien ympärillä. Jos löydämme tapoja huolehtia ja tyydyttää nämä perushuolet, kasvaa myös konfliktin eri osapuolten välisen ratkaisun löytymisen todennäköisyys.

Kysy oppilailta, mitkä heidän mielestään ovat perustarpeita, jotka ovat olennaisia selviytymiselle. Listaa isolle paperille esimerkkejä niistä: ruoka, vesi, suoja, terveydenhuolto jne. Kysy sen jälkeen, millaisia ovat perushuolet, jotka motivoivat ihmisiä perustarpeiden tultua tyydyttyiksi. Esimerkiksi: turvallisuus, taloudellinen hyvinvointi, yhteenkuuluvuuden tunne, tunnustuksen saaminen, oman elämän hallinta jne.

Ihmisten perushuolten tunnistaminen vaatii usein valtavan paljon tarkkaa kuuntelemista. Kerro oppilaille, että saadakseen selville ihmisten piilossa olevat huolenaiheet kannattaa osapuolilta kysyä kysymyksiä, jotka alkavat sanoilla “miksi”, “miksi ei” tai “mitä jos”. Kysymykset voivat kohdistua menneisyyteen, nykyisyyteen tai tulevaisuuteen.

HARJOITUKSEN KULKU

Tee valmiiksi kortteja, joissa kuvataan tilanne, joka voisi johtaa konfliktiin (mieluusti osallistujille tuttuja tilanteita, joihin he voivat samastua). Jaa oppilaan 3-4 hengen ryhmiin ja tee vähintään niin monta korttia kuin harjoitukseen osallistuu ryhmiä. Voit myös pyytää osallistujia itse miettimään ja kuvaamaan tilanteita korteille. Esimerkkejä tilanteista:

- Äiti ja tytär ovat eri mieltä kotiintuloajoista.
- Kaksi naapuria ovat eri mieltä siitä, kenelle tonttien rajalla oleva omenapuu kuuluu.
- Opettaja ja oppilas ovat eri mieltä siitä, millaisen arvosanan oppilas ansaitsee.
- Kiista kahden eri puolueen välillä siitä, pitäisikö uskonnolliset symbolit sallia käytettäväksi näkyvästi vai ei (esim. burka tai ristit).

Anna jokaiselle ryhmälle yksi kortista. Pyydä osallistujia tarkastelemaan tilannetta molempien konfliktin osapuolten perushuolten näkökulmasta ja keskustelemaan niistä omassa ryhmässään. Pyydä oppilaita käyttämään alussa mainittuja kysymyksen alkuja.

Pyydä sitten jokaista tiimiä valmistelemaan roolipeli tai lyhyt näytelmä siitä, kuinka ihmisen perushuolten huomioiminen voi auttaa konfliktin ratkaisussa. Esityksestä tulee siis käydä ilmi, mitkä perushuolet ovat roolihenkilöiden ajatusten ja käyttäytymisen takana.

Ei haittaa, vaikka harjoitus tuntuisi keinotekoiselta ja ratkaisua ei saavutettaisi. Mikäli oppilaat edes mekaanisesti nostavat esiin ainakin yhden perushuolen, heille jää siitä muisto ja he saattavat jatkossa ymmärtää paremmin, mistä elämässä eteen tulevat konfliktit saattavat johtua.

POHDITTAVAA HARJOITUKSEN JÄLKEEN

Kunkin ryhmän esityksen jälkeen voidaan yhdessä pohtia esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- Mitä ihmisen perushuolia esitys nosti esiin?
- Miten hyvin niiden esiin nostaminen auttoi riitatilanteen ratkaisussa?
- Miten tämä ehkä heijastuu konflikteihin laajassa mittakaavassa?

Lähde: Joy Pople and Akiko Ikeno